

ТУРУУ ГАХАЙШАДТА АМАР МЭНДЭ!

МҮНӨӨДЭР РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ,
СОВХОЗУУДАЙ ЭРХИМ ГАХАЙШАДАЙ
ЗҮБЛӨӨН НЭЭГДЭХЭНЬ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭЙ

47-дохи жэлээ гарана

БУРЯД ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй, Министруудэй Советэй орган

№ 14 (13022)

1970 оной январин 18, воскресени

Сэн 2 мүнгөн

ОТАРАНУУД ДЭЭРЭНЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Комсомол басаган Евдокия Горюнова Зэдын аймагай Борьбой совхозой түрүү гахайшад нэгэн юм. Энэ нүхэр үнгэрэн жэлдэ гахай бүрнөө 14 поршоонхо абажа, хоролтоггүйгөөр түлжүүлэ. Хамта дээрээ 600 поршоонхо томо болгожо, ондоо фермэдэ тусаахан байха юм. Ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлахан энэ нүхэр уржалдэр болон комсомолой областной конференци делегатаар хунгадан байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Евдокия Горюнова. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ВЛКСМ-эй БУРЯДАЙ ОБКОМОЙ ЭМХИДХЭЛЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Комсомолой областной XXV конференци хунгадан пленумэй эмхидхэлэй заседани болобо. Пленумэй шийдэсээр ВЛКСМ-эй обкомой бюро 11 хүнөө бүрдүүдэлгэ хунгадаа. Бюрогой гешүүдээр нүхэд Березко Г. В., Буерачный Э. И., Гармаев Р. Б., Леонов В. М., Лумбунов С. Г., Маторин А. П., Мантатов В. В., Махатов М. Ф., Подлеснов В. Ф., Сафронова Л. А., Федотов А. И. гэгшэд хунгадаа.

ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдхи секретарьар нүхэр Махатов М. Ф., секретарьнаар нүхэд Подлеснов В. Ф., Гармаев Р. Б., Сафронова Л. А. гэгшэд хунгадан байгаа.

Комсомолой областной XXV конференци хунгадан шалгалтын комиссин эмхидхэлэй заседани боложо, нүхэр Корнеева К. К. энэ комиссин түрүүлэгшээр хунгадаа.

ХАМҮАБАРИИН ШЭНЭ АЖАХЫНУУД

Байгша онхоо эхилээд, Улаан-Үд хотын промышленна предприяг, нитинг эдэ хоолой болон бусад эмхи зургаануудай мэрдэй хүдөө ажлын продукт үйлдэрлэх хамгаарин тусхай ажлынүдэ байгуулаха гэжэн тусгай КПСС-эй Бурядай обком, республикын Министруудэй Совет хаяхан баталан абаба. Мүн тини ажлынүд Хлагтын, Зыгарин аймагууда эмхидхэгшэ юм.

БЭЛЭДХЭЛ ҺАЙНТАЙГААР

Хүн зоной тоо абаха бүхэсоюзна бүридхэл эхилээ, түүнэр замтай нэгдэх танагай аян замда амжалта бүридхэхээ тоологшодой бригадтай Владивосток-Зарьво маршруттай поезддо хуудамнай, пассажирнууд, поездин бригадынхид бидэниие халуунаар утгаа. Тоологшод хамта 21 хүн пассажирнууды бүридхээ өөр өрын даалан вагонуудаар тараба.

Хүнни 12 сэг боложо, поездин радиогоор: «Бүхэсоюзна хүн зоной бүридхэл эхилээ. Пассажир бүхэн өөрингөө граждаска уялга дүүргэжэ, тоологшодтоо зүб, гүйсэд, цэвэрнууды үгт!» — гэбэн

лоор хангажа байха зорилготой. Байгша оной түрүүшин хахад жэлэй туршада предрияти, эмхи зургаанууда бинь болгодонон хамгаарин ажлынүдэе поршоонхо, шубуу болон хүдөө ажлын ургаамнуудай үрнэ хүрэнгөөр гүйсэд хангахиень республикын Хүдөө ажлын министрство, «Нитцепром» трест, Буркоопсоюзан правлени уялгадаа.

Хүдөө ажлын ба модоний ажлын министрстванууд эмхидхэгшэн эдэ ажлынүдэ гурэнэй, ой модоний фондун, мүн колхоз, совхозууд болон бусад эмхи зургаанууда хэрэглэдэггүй газарые хубаарилжа үгэхөөр уялгала.

Промышленна предрияти, эмхи зургаануудай хамгаарин ажлынүдэе эмхидхэхэ ба тэдэнэй үйлдэрлэхэ хүдөө ажлын продуктуудай түсэб даабадари хаража үзэхэ республикын тусхай комисси байгуулагдаа.

хэ аяншалжа абаа юм. Манай энди айгаали, Алас-Дурна зүгэй хүн зоной найн байхан абадари зан, болбосорол тухай, мүн энэ болгодонон промышленна ехэ үйлдэринүүд тухай нотагайнаа сондо хөөржэ ошохой гэнэ.

Мүн провондигуудые тоологшодой хүдэлмэридэ ехээр тухалаа.

Тоологшод Таловка станицнаа эхилээд, Бабушкин город хүртэтэ хамта 350-аад пассажирнууды бүридхэлдэ абахан байна. Тоологшод Анна Мальцева, Нина Лобедова, Тамара Чаузова гэгшэд харгы замда ябагшадта урин зулгыгаар хандажа, бүридхэлөө ехэ түргэн, амжалттайгаар дүүргэн байна.

Ю. М. Циноев гэжэ осетин хүн манай энэгүүр түрүүшын

ТУРУУШЫН 5500

ЗАХАМИН. Үбэлэй янгинама хүйтэн январь нара хлахадлама, аймагай ажлынүдэе хонишодой эгзэн халуун хаха—хонидой тул абалга эхилбэ. Мүнөө колхоз, совхозуудай отаранууд дээгүүр түрүүшын нэрай хурьгада шэнгэхэн мааралдаан тагарнагуй.

Хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлахан энэ нүхэр уржалдэр болон комсомолой областной конференци делегатаар хунгадан байгаа.

ҮДЭР БҮРИ ОЛОШОРНО

Отаранууд дээгүүр түрүүшын хурьгад гаража, хонишодой хүдэлмэри шахардуу болобо. Манай Саяннай совхозой гурбадахид отделециин дүй дүршэлтэй хонишон Б. Н. Сыренов хэээ хээээнэй хонидой оролдосотойгоор амжалла.

Энэ хонишон нэдондо 100 эхэ хонин бүрнөө 88 хурьга дунда зэргээр 3 килограмм ноһоо хайшалан юм. Багша В. И. Лениной алдара ойн хүнтээлээ 100 эхэ хонин бүрнөө 92 хурьга түлжүүлэ, хонин бүрнөө дунда зэргээр 3,2 килограмм ноһоо хайшалаха гэжэ тэдэнэр шийдэнхэй.

Дүршэл эхэтэй хонишодой абахан хурьгад гарагагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Хурьгадай тоо үзэр бүри олошоржол байна.

В. СЫРЕНОВ

ХУРЬГАД МААРАЛДАБА

Аймаг соогоо эгзэн түрүүдэн шахуу «Родина» колхозой ахалагша хонишон М. Ивановой бригадынхид шэнэ түл түрсээ абажа эхилбэ. Январь харын түрүүшын хахалта тэндэ хэдэн арваад хурьган абаба.

М. Иванов эхэ хониды түрүүшынхээ харуунална бэшэ. Ажалай багн дүршэлтэй болон хонидой үүсэхэе зүбхэн хээсэд, Михаил Петровичой бригадынхид мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонинхоо 93-аад үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлэ, хонин бүрнөө 3,6 килограмм ноһоо хайшалаха, хонишодой уриа зүбхэн хээсэдэжэ байна. Юрөгэй хонидой мурьсоонэй үүсэхэлдэй найн найхан жэшээ дэмжэн, тул абалгы амжалттайгаар үнгэрэхэ, малла найнаар үбэлжүүлэхэ, хониды хурьгааа гарзагүйгөөр ондо оруулаха хүсэл эрмэлзлэгшээ ажаллана.

Энэ хонидой отарануудта хүдэлхэ хүнүүд эльгээдэнэ. Хонидой ойн жэлдэ хонидойнгоо тоо толгой олошоруулаха түсэбөө үлүүдэн дүүргэхэ зорилготой. Эндэ хонидой үнгэрэн жэлэйнгээ үрэ дунгоор өмгөрхөхө феодроп омонгоно. П. Ц. Мушкаповай хүтэлбэрилдэг фермэ зуун хонин бүхэнхөө 88—100 хурьга абажа, хоролтоггүйгөөр түлжүүлэн, хонидойнгоо толгой бүрнөө 3,6 килограмм ноһоо хайшалан ойка юм.

Фермын хонидой бригаданууд дээгүүр Хажангын аймагай «Октябрин 50 жэл» совхозой хонидойнгоо 115 центнергэ хүргэхэ гэгэн уялга абаа.

Ажлын тоосоондо оронот бригадын гешүүд өнөөдөнгөө хүсөөр 157 центнер үбнэ, 600 центнер голоомо, 195 центнер ногоон голоомо бэлдэжэ, буттынь газараа зөөжэ оруулан байгаа. Байра байдалаа түгэс бэлэн болгонхой. «Эдэ тэжээлтэй хүрэхэ гү?» гэгэн асуудалда, хонидой нигэжэ харуусана: «Хонин бүрнөө үдэртөө 500 грамм үбнэ үгэхэд, нэгэ һава соо дуунашаха.

Тээд саһанай хайлатар, хэдэн һаранууды дабажа гараха хэрэгтэй. Колхоз манда талха таранай зүйл үгэхэ юм. Тингэжэ хонидоо тулаан байрада хонуулаад, үгдөөгүүр нэгэ бага каллуулаад гээд балшээмбди. Хонидай начартаз хонидоло оруулгангүй үбэлдэе дабажа зорилго уриа табинтайби.

Б. ЖАМБАЛОВ, Мухар-Шабэр.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО

СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

М. Н. СТЕПАНОВАДА РСФСР-эй АРАДАЙ АРТИСТКЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет театрална искусствын талаар габылаттай байһанайн түүдөө Бурядай Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй драмын театрай артистка, РСФСР-эй Габылата артистка Степанова Мария Николаевнада РСФСР-эй Арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1970 оной январин 16.

Аха дүүгэй, хани халуун оршон байдалда

Чехословаккин Социалис Республикын Федеральна суугалса делегациин хүндэтлээ СССР-эй Верховно Советэй палатануудай Түрүүлэгшэнэрэй үмөнһөө Кремлин ЕХЭ ордон соо январин 16-да сайлалга эхилдхэгшэ.

Аха дүүгэй, хани халуун оршон байдалда үнгэрэн сайлалтын үзэл Н. В. Спиридонов, Далибор Ганес гэгшэд үгэ хээлбэ.

РСФСР-эй Верховно Советдэ үлчлалга болобо

Албаны хэрэгээр, хани ёһоор Советскэ Союзда айлшалан ерэн Чехословаккин Социалис Республикын Федеральна суугалса делегаци январин 16-да РСФСР-эй Верховно Советдэ ерээ.

СССР-эй Федеральна суугалса Түрүүлэгшэ Далибор Ганес тухайн аха дүү ороной айлшальде РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов халуунаар амаршала.

Хани халуун, нүхэд ёһонор оршон байдалда үнгэрэн хөөрөөлөөнэй үзэл делегациин гешүүд РСФСР-эй хуули гаргадаг органы ажал абуулалтай, Россия Федерациин ажлын ба соёлой байгуулалта туйлагдан амжалтануудтай танилса.

Харилсаа холбоной түсэб баталагдаа

Совет хани барисаанай бүлгээдий холбоной, совет-чехословак хани барисаанай бүлгэмэй, чехословак-совет хани барисаанай холбоной хоорондо 1970 ондо бэлүүлэгдэхэ харилсаа холбоной түсэб Москвада, январин 16-да баталагдаа.

Энэ жэлдэ аха дүү эмхинүүдэй бүхэ ажал абуулан В. И. Лениной түрөөр 100 жэлэй оёе найндэрлэлгын уриа дөрө үнгэрэхэ гээд тус документ дотор заалгана.

Чехословаккин соёлой үзэрнүүд, совет-чехословак хани барисаанай үзэрнүүд манай орон дотор үнгэргэхэ юм.

Чехословаккин делегациин гешүүд түсэб баталанай нүүдээр, совет ба чехословак журналистнуудтай уулзажа, асуулануудтань харуусана.

Делегациин толгойлогшо дэмжэлгэ, туһаламжа зуульһанайн түүдөө совет арагта. КПСС-тэ баяр баясхалан хүргөөд, коммунизм байгуулаха хэрэгтэ, бүхэ дэлхэй дээрэ өг найрамдал хангалтын түүдөө төмсэлдэ шэнэ амжалтанууды туйлачыень хүсөөб.

«Космос-320» ниидхүүлэгдэбэ

«Космос-320» гэжэ ээлжээр хээл одон 1970 оной январин 16-да Советскэ Союзнаа дэгдэжэ дээ.

(ТАСС).

ХҮН ЗОНОЙ БҮХЭСОЮЗНА БҮРИДХЭЛ

Республикнай нютга бүхэндэ хүн зоной тоо абаха бүхэсоюзна бүридхэл эмхитэй найнаар абуулагдажа байна. Манай газрын фотокорреспондент Федор Сорokinой энэ зураг дээрэ Закаменск хотноо ерээд, Улаан-Үдын «Алтан тарьян» гэжэ гостиницада амаржа байһан Е. Д. Будаева гэгшэ тоологш Ю. И. Шилоенкын бүридхэлдэ абажа байһан үенэ харуулагдана.

В. ЛЫГДЕНОВ.

РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ АЖАХЫНУУДАЙ, ФЕРМЭНҮҮДЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ БҮГЭДЫН ШАДАБАР И БОЛГОЙ!

ПРОМЫШЛЕННА ГУРИМААР ҮСХЭБЭРИЛЭГ ДЭНЭ

Орлоогч Лобанова гахайнуудад шүнгүүр сүүдхэд 345 грамм аар дээшлүүлж, тусмаа 35 грамм аар үлүүдэллэе байна.

Эдгээр туруушууд өрсөлдөөнтэй ажилладаг ашаар гол эхэ гахай бүрийн 13 портонохо абажа, тарваггүйгөөр тулгуурлахаа Шахамалуудад цөхөр үйлдвэрийн эрхийг өргөдөг туруушуудыг тушаагдаг ашаар гахайнуудад шүнгүүр дээшлүүлж, Шеринскэ совхоздо 88 килограммда, Ойморой совхоздо 85 килограммда хүргэв. Ойн баарай жэлдэ гүрэндэ тушаага гахайнуудад шүнгүүр үлдэе зарим шүнгүүр Шеринскэ совхозойхон 100 килограммда хүргэе гэжэ шийрүүлэв.

Иүүлэй жэлдүүлгэ ага ажахиныуд, иланганга Шеринскэ совхозо гахайнуудад үнэ сэн багатай, нээн шэжэ шанартай, витамин ба ботани тэжээл бэлдэхэ ажэ оролоно. Тингэжэ Шеринскэ совхозо үнэгэжэ жэлдэ кууанку, хартаабха, оройн эрээжэй үлдэжэ гэжэ мянган тарва талханай үйлдэ, хэрэгшээн болоогчтой хэжижэ, мянган тоно санд дарагай байна. Энэ талаар талар бами дүршэлтэй болонхой. Нимэ хэчимол сандоо гахайнууд угаа дураатайгаар аиде юм. Мүн энэ совхозойхон нэлондо 280 тоно цоолой гүрэн бэлдэхэ абал. Мүнөө үедэ эдгээр нарнамай шэлүүнээр гүрэн хэжэ, гахайнуудад витамин элбэртэй хоолоор хангай бшуу. Тэрэмэлэн нуурдаг барман баржа, нилээд өхэ нэмэлтэ тэжээл бэлдэхэ.

Зунай сагта ага совхозуудай гахайнууд лагерта гаргалжа, уга голтой захалр, өмбөр агаарта, нөлөө тэжээл дээрэ байлгалдаг юм. Энэнь малай бээдэ һайн, иланганга томо болдогжо байһан поршоонхонуудта вохид.

Гадна ага ажахиныуд эхэ гахайнуудад тусмаа өшоор оруулаг гуримтай. Шэнэ жэлдэ туруушын кварталда урда жэлдэй-һийнэ нилээд өмбөр ага агай ороондо оруулагдажа, тусмаа галуур абтанай поршоонхонууда ашаар промышленна предриятинуудай хамнабарин ажахиныудта, арад зондо худалтаха байһабди.

Эдг бүгэдэйн ашаар гахайн мянханай өрншэ үнэ сэн хямтаруула, ажахиныудай одоо улам дээшлүүлжэ хусалтанбайди. Үнэгэжэ жэлдэ Шеринскэ совхоздо бүхэ дээрэ гахай үсхэбэрилгэһөө 112 мянган түхэриг сээр элэ оройн гэжэ бэгсэагдана.

1970 ондо—В. И. Ленинн туршоор зуун жэлдэй алдарт ойн түйгэхэ жэлдэ аймагай гахайшад бүри өхэ амжалта туйлахаар шийрэхэй. Жэжэнь, Шеринскэ совхозой коллектив гүрэндо 20 мянган центнер гахайн мяха тушаага гэжэ гү, али нелондонойхондо 4.600 центнерээр дээшлүүлжэ хүсэтэй. Эдгээр бүхыдөө 27 мянган поршонохо томо болжо, төрөнэй 5 мянгэнь промышленна предриятинуудта, арад зондо худалдахаар хараална. Тингэжэ жэлдэ туршада гол эхэ гахай бүрндэ 33,3 центнер мянхан хуртажэ үйлдэрилхэ гэгэн социалист уялга абтанхай. Энэнь нелондо жэжэхинэ 1,1 центнерээр өхэ болоно бшуу. Шеринскэгай абтанай энэ уялгага бэлдүүлжэ байһанинь лагтай.

А. ДАНЬКО.
Кабаискан аймгувсадонхой хүдөө ажахины үйлдэбэрин управлениин начальник.

Улаан-Удын аймагай «Маяк» колхозой гахайн фермэдэ худалдажа, өхэ амжалта туйлаа. Эдгээр сүүдхэгай бүхэний шүнгүүрнэ дунда ээргээр 450 грамм аар шэжэ шадла. Дүй дүршэлтэй гахайшан Давид Сергеевич олов эхэ гахай бүрийн 8 поршонохо абажа тулгуурлахаа дэхи гахай шавхан таргалуудга хүдэлмэришэд Алексеевич Ивайловский, Сафрон Абросимович Матвеев, Мир Фелотович Ефимов мүнөө жэлдэ гахай бүхэний шүнгүүр дунда ээргээр 500 грамм аар нэжээхэ гэгэн социалист абтаад, эрхмн хайнаар ажиллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын түрүү гахайшан И. А. Вьюров, А. КНЯЗЕВА фотос.

ФЕРМЫЕ ДААГША

Антонина Луквична Батурина «Хундалай тэмдэг» орденто «8-е Марта» колхозон дүй дүршэл эхэтэй, үннэй гахайшад аймгийн юм. Зургаан жэлдэ урда тээ шадабаритай өрхэ гахайшан байһынь хараада абажа, тэрэниэе түрэхэ гахайн хэцэтэ худалхоор элгээгэн байна. Тэрэ сагнаа хойшо Антонина Луквична тэндэ таһалгарагуй ажаллана: өхэ гахайнуудыг туралгадэнь бэлдэн, нарай поршоонхонуудыг тоолож абтаад, тэрэниэе хоёр наратан болоторин харуулана. Тингэжэ тэрэ жэлдэ амжалтатгайгаар гаралдаг. Үнэгэжэ жэлдэ Вера Фоминна гэжэ тушаалгатаала хошуулан 850 поршонохо томо болтоо гэхэ гү, али өхэ гахай бүрийн 16 поршонохо тулгуурлаһан жэшээтэй.

Эхэһэ халгаагдаһан поршоонхонуудыг харуулааг Наталья Колосникова, шахамалуудыг өдөөлүүдэг Наталья Махова гэгшэд мүн энэ оролдосотой хайнаар ажаллана.

А. НАГАСЛАЕВ.

ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИ БАРИМТАЛЬНАЙ АШААР

Бэйшүүрэй аймагай Держинскийн нэрэмжэтэ совхозой директор Ф. Е. ЕФИМОВЭЙ хөөрөөнһөө

Манай эндэ гахай үсхэбэрилгэ 1963 онһоо эхэлжэ түрүү ага Держинскийн нэрэмжэтэ совхозой ажиллагшын хойшо урагшатайгаар хүтжөөгдөжэ хахалаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Манайга 1965 онһоо эндэ худалдан байна.

Тингэжэ бүгэдэйн зургаан жэлдэ туршада гахайн тоо толгой нилээд өлшөржэ, гүрэндэ 9 дахин өхэ мянхан тушаагдадаг болонхой. Хэрбээ 1963 ондо бэлдэхэ үйлдэ 421 центнер гахай тушаагдажа хаа, үнэгэжэ жэлдэ тэрэниэ 2820 центнертэ хүргэв. Фермыннай гахайн тоо 1890 байһана, 5 мянга болоо. Тэрэниээн өхэ гахайнуудай тоо өлшөржэ, мүнөө үедэ 620, тэрэ тоодо 420 гол өхэ гахай тэжээгдэнэ.

Урдэнь гахайнуудай үсөөн, ажал эхэтэй хүдэлмэрини оньхожоруулагдгай байхада, энэ фермэ олоо бага оруулагда, эхэнхидэ гарга хэдэ байһан юм. Харин 1965 онһоо хойшо энэ абалбаринаа өмбөр олоо абтадаг болохой. Мундалан тэрэгшээн дундуудай өшоор, 1969 ондо энэ фермэдэ 69—70 мянган түхэриг сээр олоо совхоздо орохоор багсаагдана.

Мүнөө үедэ хоёр наринаа дүрбэн нара хүрэгтэ тулгуурлагдаг поршоонхонууд, шахамалуудай шүнгүүр хүдэлмэрин бүхыдөө оньхожоруулагдгай. Энэ байра эбэрлэхэ, тэжээл хэжэ хүдэлмэри бүрин машинан хүсөөр элгээнэ. Тингэжэ гахайшадгай ажалгай бүтээгч эрнд дээшлэжэ.

Ажалгай бүтээгч ургажа байһысэ нимэ тоо баримтануудаар гэрнэлхэр байна. Хэрбээ 1966 ондо гахайн шүнгүүр центнерээр нэмэлэһин тула нэгэ хүн 5,1 үдэр ажаллаһан байба, тэрэниэ 1969 ондо 3,2 үдэр хүрэтэрэ бага болоо. Гурбан жэлдэ урда тээ энэ фермэдэ абтанай мянханай хэмжээсэ ажалладаг хүн бүхэниэ тоолоходо, 74,4 центнер хүртэлэн байгаа һаа, нелондо тэрэниэ 117,5 центнертэ хүргэдөө гэхэ гү, али ажаллаһын бүтээсэ 57,9 процентээр дээшлэһэн жэшээтэй. Мүн 1966 ондо абтанай мянхан гол өхэ гахай бүридэ хуабарилжа үзэхэдэ, 637 килограмм болонхой. Ойн баарай жэлдэ энэниэ 1000 килограммда хүргэхэ зорилгоотой.

Энэ үедэ гүрэндэ тушаагдаһан мянханын хэмжээн дээшлэжэ, бүгэдэйн гурбан жэлдэ туршада гүрэндэ тушаагдаг гахайн мянханай хэмжээн 63,1 процентээр өхэ болоо гэхэ гү, али 3520 центнертэ хүргэгдөө.

Гүрэндэ тушаагдаһан мянханы хэмжээсэ нэмээр дээшлүүлхэдэ нэн түрүүн өхэ гахайнуудыг ашар үрэ эхэтэй бологчоной ашаар туйлагда. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ фермыннай гахайн тоо мунд 11 процентээр өлшөрүүлэгдэһэн байна бшуу. Зүгөөр гол өхэ гахай бүрийнө түрэхэ бүхыдөө дунда ээргээр 8,5 поршонохо, залуу эмэ гахайнууддаа—6,5 поршонохо тулгуурлагдаһэн байна юм.

Гадна гүрэндэ тушаагдаг гахайн шүнгүүр өхэ болгообди. Хэрбээ 1966 ондо шахамалуула 81—82 килограммда хүргөөд тушаадаг байба, үнэгэжэ жэлдэ 90 килограммгай болгожо абал нэмди. Хойнодоо энэниэ бүри өхэ болгохо, адагын центнер шүнгүүртайгаар тушаахаар хараалагдана.

Эдг бүгэдэйн ашаар гахайн мянханай өрншэ үнэ сэн хямларга. Гурбан жэлдэ урда тээ центнер мянханай сэн 108,8 түхэриг байба, нелондо тэрэниэ 104 түхэригтэ оруулабди.

Совхозой фермэдэ ажална бэрхэ гахайшад олон. Валентина Паньковатай даядаг дүрбэн хүшнээ бүридэйн бригада нелондо 2124 поршонохо абажа, томо болтоо. Мүн Галина Паньковатай бригада 1789 поршонохо тулгуурлажэ. Эхэһэ халгаагдаһан поршоонхонуудыг харуулааг цөхэй ажаллаһа гахайшан Лукерья Инокентьевна Пономареватай бригада малай шүнгүүр нэмэхэ даабаряа 102,4 процент дүрэгдэн байна.

1970 ондо совхозой гахайшад урда бүри өхэ зорилгонуудыг табина. Энэ жэлдэ 7000 поршонохо тулгуурлажэ, гүрэндөө 4200 центнер гахайн мяха тушаага хүсэлтэйбди. Тинхэ муураа гахайнуудай тоо 500 толгойгоор өлшөрүлэгдэхэ юм.

Зүгөөр фермэдэ үнэ сэн багатай өрншэ тэжээлээр хангаха асуудалысэ саашидаа оролдосотойгоор шийдэхэ болонобди. Кууанку, хартаабха эхээр тарнага, ургашынь дээшлүүлжэ, фермэдэ холимол сандоо дарадаг болохоор хараалагдана.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГАЙ «СИБИРЯК» КОЛХОЗОН ГАХАЙН ФЕРМЭ ДЭЭРЭ.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТОМОДХОГДОҮОН ФЕРМЭ ОЛЗО ЕХЭТЭЙ

Аймагай ажахиныуд дундаа гансал манай Саянгай совхоз гахай олоор үсхэбэрилгэ юм. Бүгэдэйн гүрэн-дүрбэн жэлдэ туршада тул гүрээс нилээд урагшатайгаар абтажа, гахайнуудай тоо өлшөрөө. Хэрбээ урда жэлдүүлгэ мэдөөр байрилан оройтоо хоёр байртай гахайн баа, үнэгэжэ жэлдэ центнер шүнгүүр тулгуурлажа буйга бүтээгдэ, доохио хүдэлмэрин гол гүрээ оньхожоруулагдһан байна.

Зунай сагта өхэ гахайнууд, поршоонхонууд илгээгдэ, тусхай лагерта гаргалжана. Фермын захалда тэжээл хадагалха склаат, тэжээл буйдуула цех гэхэ мэтэ дууһан тухээрэгдэнэй.

Мүнөө үедэ фермадэнай бүхыдөө 3040 гахай тэжээгдэнэ. Эзэний тоодо 150 гол өхэ гахай, шөлөгжэ 150 өхэ гахай байн.

Үнэгэжэ жэлдэ гахайшадгай амжалтатгайгаар ажаллажа гараа. Тэдгээр 2320 поршонохо абажа гүрэндэ байһан аад, 3008 поршонохо томо болтоо. Тингэжэ өхэ гахай бүрийнө 12,7 поршонохо, шөлөгжэдэ байһан өхэ гахай бүрийнө 7,2 поршонохо абажа шадгалда.

Һанай заводһоо элдэб үлөөдхэ асаржа эдөөлгөд байһабди. Фермэ шадар гөрөх-зелёнка хоёрны холижо, сандоо даралдан. Мүнөө тэрэгшээрэ гахайнуудад өдөөлүүлэхэ угаа зохид байна. Гадна тэжээлэй цөхэй хэжуудад үбнэ, хооломо хэршэнь, витаминна гүрл хэргдэнэ.

Эдг бүгэдэйн хажуугаар гахайшадгай ажал үүгэдэхэ хэмжөөнууд абтана. Нэгэн доро 1200 гахай шавхан таргалуула шэнэ байра бүтээгдэжэ, байрны унаа хатамагжа сээрбэлдэһэн, гахайшад буйлуулһан тэжээлэе релсе дээр гүйдөг тэргэнуудээр ажажа, хобо руув хэжэ үгдэг болонхой. Саашаа энэ хүдэлмэри оньхожоруулаха ханаан бди.

Фермэ дагша Д. Х. Дадлов, зоотехник Р. С. Зверева гэгшэд ажалла зохидоор эмчлэхэ, дууһан асуудалгай ажаллажа байна.

Ойн баарай жэлдэ 1800 центнер гахайн мяха гүрэндэ тушаагдажэ туйлаһан байна. Энэниэ 350 поршонохо совхозой хүдэлмэришэдэ худалдагдана. Тингэжэ өхэ гахайнуудай тоо 150 центнер өлшөрүүлжэ гэжэ хэлэжэ байна.

Совхозой гахайн ферма энэ оройнхон гэрэгдэ 1967 өхэ мянган түхэриг, 1968 ондоо мянган түхэриг сээр олоо абтадаг болохой, үнэгэжэ жэлдэ тэрэниэ 1000 центнер байһаар багсаагдана.

Саашаа фермэдэ улам өхэ болгохо, гүрэндэ гахайн тоо улам өхөөр тушаадаг болохо нэлэһэнэй лабтай.

А. ОШОРОВ.
Саянган совхозой директор Түнхэн.

ҮҮЛТЭРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛБАЛ ҮРЭ ҺАИНТАЙ БАЙХА

Адууһа малай, тэрэ тоодо гахайнуудай ашар үгэлгэ үүлээрэй хэр һайн байһанаа болодогын мэдэжэ. Манай туршада гахайнуудай ашар республиканын колхоз, совхозуудта һайн үүлээрэй эрэ, өмэ поршоонхонуудыг худалдаха уялгагай юм.

Тингэжэ бүгэдэйн поршоонхонуудыг 6 наратайһан 75 килограммда хүргэжэ, ажахиныудта худалдаһа абалдана. Нимэ шанартай поршоонхонуудыг тулгуурлаһын тула тэрэниэ шүнгүүр сүүдхэдэ 400 грамм аар нэмэлэһэн. Залуу малай шүнгүүр 1 килограммаар нэмэхын тула 7,5 тэжээлэй единнэ гаргашагдана. Харин оройнмай түрүү ажахиныудта, жэжэнь, Минскэ областин племяходо поршоонхонуудыг сүүдхэ сондуула зэргээр 470 грамм аар нэмэхэ байхада, килограмма бүрэнэ 5,28 тэжээлэй единнэ гаргашагдана. Фермэ дээрэнай тэжээл коруука руу хэжэ хүдэлмэри оньхожоруулагдаһангай, байринь унаа хатамагжа сээрбэлдэжэ байна.

Ойн баарай жэлдэ билдээр республиканы ажахиныудта үнэгэжэ 300 поршонохо бэлдэхэ байна. Манай ажахи багшын республиканы ажахиныудгай гахайн мяха үйлдэбэрилгэ тусмаа бэлдүүлгэдэ «надагын» хүснэгтэ ашарга оруулагда бди.

С. ДЕНИСЕНКО, Ивалтын ОПХ-гай техник зоотехник.

20 грам загананай тоно уулаһан ажаллажа, гахайшад ашар үүлэй хараһангай байра гээгээр өхэ болгожэ байгаа. Энэниэ гахай поршоонхонуудта һайба уулгаһан да.

Фермэ дээрэ 80 өмэ, 10 аадгай гахайтайбди. Эдгээр тус бүр сүүдхэдэ 5 килограмм холимо тэжээл, 2 килограмм шанар хартаабха, 200—300 грам үсөөн гүрл адуулагдана. Үнэгэжэ жэлдэ өхэ гахай бүрийнө энэ да ээргээр 12,8 поршонохо тулгуурлажэ һэн. Гол өхэ гахайнууддаа 4—5 жэлдэ туршада тушаага болохо гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Ажахидаһангай 4 гахайшадгай ажаллажа, Гахайшад Е. П. Кырты, Т. С. Котова, А. А. Бери, Т. А. Яковлева гэгшэд үнэгэжэ ажаллажа, яада дүй дүршэлтэй болонхой. Эдгээр бүхы гахайшадгай өмөнө ходоодоо сээр байһабди. Фермэ дээрэнай тэжээл коруука руу хэжэ хүдэлмэри оньхожоруулагдаһангай, байринь унаа хатамагжа сээрбэлдэжэ байна.

